RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Voorjaarsnota 2026 Westervoort

Zaak- & documentnr. : Z/26/148880 201730804
Portefeuillehouder : P.J.H. Pennekamp
Opsteller : Hilco de Visser
Afdeling : Financiën en Belastingen

Samenvatting
Voor u ligt de Voorjaarsnota 2026. In de Voorjaarsnota 2026 zijn de autonome ontwikkelingen, speerpunten en actualisaties van bestaand beleid opgenomen. Dit houdt in dat de Voorjaarsnota 2026 beleidsarm opgesteld is. Als bijlage bij de Voorjaarsnota zijn de nieuwe wensen als niet gehonoreerde wensen/beleid opgenomen. Een beleidsarme Voorjaarsnota leidt er toe dat richting de begroting de nodige keuzes gemaakt kunnen (en moeten) worden, meer informatie vanuit het Rijk (meicirculaire) bekend is en richtingen meegegeven kunnen worden met betrekking tot nieuwe wensen en ambities. Ditzelfde geldt voor mogelijke impact en ambities vanuit het coalitieakkoord.
Alle jaren in de voorjaarsnota zijn sluitend, maar gezien de nu niet gehonoreerde wensen zal er afstemming moeten plaatsvinden om tot een sluitende begroting te komen.
Met een beleidsarme Voorjaarsnota is ingezet op ruimte richting de begroting om de accenten en keuzes van de gemeenteraad in de Meerjarenbegroting 2027 – 2030 definitief te verwerken. De Voorjaarsnota wordt ook gebruikt als eerste financiële tussenrapportage voor het lopende boekjaar 2026.

Beslispunten

1. De budgetten vast te stellen voor het lopende jaar 2026 en de begrotingsjaren 2027-2030 in overeenstemming met de toelichtingen bij de autonome ontwikkelingen van de 4 programma’s van de Voorjaarsnota aan te passen.
2. De financiële consequenties van de jaarschijven volgens de begrotingswijziging vast te stellen.
3. de investeringskredieten voor de in de Voorjaarsnota bij ieder programma genoemde bedragen beschikbaar te stellen.
4. De gehonoreerde voorstellen actualisaties bestaand beleid te verwerken in de op te stellen Meerjarenbegroting 2027-2030.

5. De volgende bestemmingsreserves bij de begroting vrij te laten vallen of deels vrij te laten vallen
    a. 5% van de bestemmingsreserve Wet open overheid van € 244.000 in totaal € 12.000
    b. Corona re-integratie project activerend werk à € 90.000
    c. Overige Corona cultuurmiddelen culturele activiteiten à € 95.000
    d. Aanpassing Dorpstraat/Hamersestraat à € 43.000
    e. Handhavingskosten à € 66.000
    f. Onderzoek Westervoort-Noord à € 282.000
    g. 5% implementatie omgevingswet à € 11.700

Aanleiding

Conform de planning- en control cyclus wordt aan de raad een Voorjaarsnota voorgelegd met daarin de voorstellen van het college voor speerpunten en nieuw beleid voor de komende jaren. Voorafgaand aan het proces van deze Voorjaarsnota heeft het (vorige) college zich uitgesproken te willen komen tot een beleidsarme Voorjaarsnota. Vanuit de rekenschap dat hoewel de voorbereidingen voor de Voorjaarsnota al gestart zijn in het eerste kwartaal van 2026, het nieuwe college en de nieuwe gemeenteraad zal gaan besluiten over de Voorjaarsnota. Vanuit financiële behoedzaamheid en om ruimte te willen bieden aan eventuele nieuwe wensen en ambities is gekozen voor een beleidsarme Voorjaarsnota. Dit betekent dat keuzes daartoe, tenzij de gemeenteraad hier al een opdracht in meegeeft, bij de begroting opgenomen en verwerkt zullen worden.

Alleen leiden de autonome ontwikkelingen waar het college mee geconfronteerd wordt er echter toe dat naast beleidsarm de Voorjaarsnota ook een financiële uitdaging kent. Hiermee is er voor zover nu te overzien weinig ruimte tot afwegingen in nieuwe wensen richting de begroting.

De Voorjaarsnota heeft een tweeledig karakter. Behalve de aanloop naar de Meerjarenbegroting is het ook een eerste financiële tussenrapportage van het lopende begrotingsjaar. Daarin doen zich allerlei autonome ontwikkelingen voor, wordt bestaand beleid geactualiseerd en ontstaan nieuwe wensen om de werkzaamheden zo goed mogelijk uit te kunnen voeren en daarmee de samenleving zo goed mogelijk te kunnen dienen.
Vanuit het Rijk komt daarbij tot nu toe niet veel financiële ondersteuning. In de Voorjaarsnota van het Rijk zijn voor de gemeenten weinig aanvullende middelen opgenomen. Dat terwijl de gemeente door allerlei afspraken wel genoodzaakt is om leveranciers en dienstverleners meer te vergoeden dan waar zij zelf voor wordt gecompenseerd.
De niet gehonoreerde wensen in de voorjaarsnota en de wensen vanuit het coalitieakkoord zorgen er voor dat het er een heldere aanpak moet komen richting de meerjarenbegroting 2027-2030. Het college gaat daarover graag in gesprek met de gemeenteraad.

Planning

Om de gevolgen van deze Voorjaarsnota te kunnen verwerken in de Programmabegroting 2027-2030 moet deze voor het zomerreces in de vergadering van 29 juni worden vastgesteld. De Programmabegroting moet volgens de Gemeentewet uiterlijk 15 november worden aangeleverd bij de Provincie. Tijdige aanlevering is een belangrijke voorwaarde om voor repressief toezicht in aanmerking te kunnen komen. Dit is de lichtste toezichtvorm en houdt in dat de gemeente Westervoort de begroting zonder voorafgaande toestemming van de provincie mag uitvoeren.

Beoogd effect

De Voorjaarsnota is bedoeld om de discussie te voeren over de te voeren beleidslijn voor het komende begrotingsjaar. Dit is elk jaar en dit jaar is dit zeker zo belangrijk vanwege de nieuwe coalitie en de wensen uit het coalitieakkoord. De Voorjaarsnota is daarmee de belangrijkste bouwsteen voor de nog op te stellen Meerjarenbegroting 2027-2030 en het instrument voor de raad om invulling te geven aan haar budgetrecht.

Argumenten

De Voorjaarsnota is de start van een nieuwe planning & control cyclus
Voor u ligt de definitieve Voorjaarsnota 2026 van de gemeente Westervoort. In de Voorjaarsnota wordt vooruitgekeken naar de begroting 2027 en worden voorstellen voor beleid en wensen ingebracht. Met deze beleidsarme Voorjaarsnota zijn nieuwe wensen opgenomen in de bijlage bij de Voorjaarsnota als niet gehonoreerde wensen. Daarnaast bevat de Voorjaarsnota een financiële tussenrapportage van het lopende begrotingsjaar (2026). In de Voorjaarsnota is een meerjarig financieel totaalbeeld opgenomen waarin de financiële gevolgen van de Voorjaarsnota zijn opgenomen.

De Voorjaarsnota is ingedeeld op programmaniveau. Er zijn drie programma's: Bestuur, Maatschappij en Omgeving. Per programma worden onder andere ontwikkelingen genoemd die van invloed (kunnen) zijn op het programmadoel, de hoofddoelen en de inhoudelijke speerpunten.

Deze Voorjaarsnota is in verband met de aanstelling van een nieuw college en een nieuwe gemeenteraad beleidsarm opgezet.

Alle nieuwe ontwikkelingen zijn in beeld gebracht.
In de Voorjaarsnota worden speerpunten voor het komende jaar en ook de onontkoombare beleidsontwikkelingen voor de komende jaren in beeld gebracht. De gemeente wordt daarbij blijvend geconfronteerd met forse toenames in de autonome ontwikkelingen, grotendeels door indexeringen, waar onvoldoende compensatie door het Rijk voor volgt. In het Sociaal Domein stijgen de vergoedingen door loon- en prijscompensatie bijvoorbeeld met bijna 5,2% terwijl er in de laatste circulaire slechts voor 2,7% is gecompenseerd. Dit leidt er toe dat de financiële ruimte zeer beperkt is en nog steeds scherp aan de wind gevaren moet worden in Westervoort om te kunnen blijven voldoen aan onze verplichting als ook ruimte te kunnen creëren voor gewenste investeringen. Tegelijkertijd is het ondanks de uitdagende financiële situatie is het nodig om op bepaalde onderdelen extra geld of inzet te vragen om in de toekomst goed te kunnen blijven functioneren als lokale overheid en partner binnen de samenleving.

Financieel duurzaam beleid blijft het uitgangspunt.
Voor de gemeente Westervoort is financieel duurzaam beleid altijd een belangrijk uitgangspunt geweest. Dat blijft het ook. Het doel is om een structureel sluitende begroting te presenteren. Incidentele zaken mogen met incidenteel geld worden gedekt. Voor goedkeuring van de begroting door de Provincie is het in ieder geval noodzakelijk om de jaarschijf 2027 structureel sluitend te hebben. De ontwikkelingen van het Gemeentefonds zijn van grote invloed op dit beleid. Het lijkt er op dat het Rijk hierin de gemeenten niet veel tegemoet zal komen. In de Voorjaarsnota van het Rijk worden nauwelijks aanvullende gelden aangekondigd en experts geven aan dit ook in de meicirculaire 2026 niet te verwachten. Het uit deze Voorjaarsnota voortkomende financiële plaatje is dan ook niet volledig positief en vraagt om maatregelen in de komende maanden. Vorig jaar hebben we met het project “Financieel gezond 2026” een groot aantal financiële maatregelen opgehaald. In de Voorjaarsnota 2025 is een keuze gemaakt in een aantal van deze maatregelen om te zorgen voor een financieel duurzaam beleid.

Kanttekeningen

De mogelijke herindeling heeft gevolgen voor het provinciaal toezicht.
Zodra het herindelingsontwerp is vastgesteld door de gemeenteraden van alle deelnemende gemeenten, begint het preventieve herindelingstoezicht. De Wet Arhi schrijft in Artikel 21 lid 1 en 2 voor dat tijdens dergelijk toezicht, besluiten tot nieuwe uitgaven, verhoging van bestaande uitgaven, verlaging van bestaande inkomsten of vermindering van vermogen voorgelegd dienen te worden aan Gedeputeerde Staten. In de praktijk worden er soms tussen de deelnemende gemeenten afspraken gemaakt over drempelbedragen waarboven toestemming vereist is.
Dit toezicht heeft ook gevolgen voor het opstellen van de Meerjarenbegroting 2027-2030. Deze achtergrond is bij het opstellen van deze Voorjaarsnota al nadrukkelijk meegenomen en wordt bij de uitwerking richting de begroting verder meegenomen.

Deze Voorjaarsnota is een tussenstand.
In deze Voorjaarsnota zijn alle tot dusver bekende ontwikkelingen opgenomen. In aanloop naar de meerjarenbegroting dit najaar kunnen er nog zaken wijzigen. Voor wat betreft de Algemene Uitkering is een voorlopige inschatting gemaakt. Alle meerjarenbegrotingen van de gemeenschappelijke regelingen moeten nog door de raad worden goedgekeurd. Ook voor wat betreft de autonome ontwikkelingen zullen er in de komende maanden nog zaken gaan spelen.

De meicirculaire 2026 is niet verwerkt.
De meicirculaire 2026 wordt op 31 mei gepubliceerd. De doorrekeningen van de meicirculaire zullen nog niet tijdens de behandeling van de Voorjaarsnota gereed zijn. Met de informatie uit de Voorjaarsnota van het Rijk kunnen we echter wel een redelijke inschatting maken van de verwachte gevolgen. Deze inschatting is opgenomen in de voorlopige cijfers van de Voorjaarsnota Westervoort. Eventuele aanvullende maatregelen die in de meicirculaire nog tot uiting komen zullen in aanloop naar de meerjarenbegroting 2027-2030 worden verwerkt.

De ambities kunnen nog worden bijgesteld
In de nu gepresenteerde Voorjaarsnota is uitgegaan van niet honoreren van nieuwe wensen. Tegelijkertijd constateren we op basis van de speerpunten en ontwikkelingen die benoemd worden, dat er nog wel extra financiële middelen benodigd zullen zijn. Ditzelfde geldt voor

het invulling geven aan ambities van de nieuwe gemeenteraad. Daarbij is getracht zo scherp mogelijk aan de wind te zeilen. Het bijstellen van de ambitie oftewel het maken van keuzes kan er toe leiden dat het financiële plaatje anders wordt.

De wens beleidsarm is niet geheel gevolgd
In de voorjaarsnota staan diverse wensen. Dit is niet in lijn met de wens een beleidsarme voorjaarsnota. Hert college heeft er daarom voor gekozen de nieuwe wensen apart op te nemen in een bijlage als niet gehonoreerde wensen. Daarmee is voor de gemeenteraad inzichtelijk welke keuzes nog te maken zijn.

Begrotingsadvies van de Vereniging Nederlandse Gemeenten:
In deze brief wordt vooruit gekeken naar de begroting, hierin worden vanuit de VNG een aantal opties gegeven hoe om te gaan met de eventueel komende gelden van de commissie van Ark en tekorten in het sociaal domein. Er wordt in de voorjaarsnota 2026 geen rekening gehouden met deze brief. Dit zal worden meegenomen in de begroting 2027-2030

Financiële paragraaf

Stand/P&C-product	Begroting 2026	Begroting 2027	Begroting 2028	Begroting 2029	Begroting 2030
Primitieve begroting 2026-2029	1.221	1.860	2.231	3.254	3.254
Raadsbesluiten tot de voorjaarsnota	-260	-252	-313	136	136
Beginstand voorjaarsnota	960	1.608	1.918	2.906	3.390
Begrotingswijzigingen voorjaarsnota					
Autonome ontwikkelingen	-756	-978	-1.340	-1.241	-1.584
Bestaand beleid - actualisatie	-152	-323	-197	-52	-62
Saldo mutaties voorjaarsnota	-909	-1.301	-1.537	-1.292	-1.646
Saldo na voorjaarsnota	52	307	381	1.614	1.745

Participatie en communicatie

Op 29 juni is de raadsvergadering gepland waarin de Voorjaarsnota wordt vastgesteld.

Duurzaamheid
Niet van toepassing

Intergemeentelijke samenwerking

Niet van toepassing

Bijlagen

nr	documentnummer	onderwerp	openbaarheid
1	201727459	Voorjaarsnota Westervoort	openbaar
2	201730920	Raadsbesluit	openbaar
3	201730922	Beoordeling bestemmingsreserves	openbaar

Westervoort, 26 mei 2026

Burgemeester en wethouders van gemeente Westervoort,

M. Sluiter (MA)
secretaris

Drs. A.J. van Hout
burgemeester